

Quickscan natuurwaardenonderzoek Flora- & Faunawet en
pré-toets natuurbeschermingswet
Erve 't Hengelman
Hengelmansweg 4, De Lutte

Colofon

Quickscan natuurwaardenonderzoek Flora- & Faunawet en pré-toets natuurbeschermingswet
Erve 't Hengelman, Hengelmansweg 4, De Lutte

Uitgevoerd door:
Natuurbank Overijssel

Opdrachtgever: BIZ.Nu
Contactpersoon: W.Bekke

Projectnummer en versie: 308, versie 1.0		Status: definitief
Projectleider: Ing. P.Leemreise	Veldmedewerker(s): Ing. P.Leemreise	Rapportdatum: 29 juli 2013
Ligging projectgebied: Hengelmansweg 4 De Lutte	Amersfoortcoördinaten: 265.534 Y479.523	

Correspondentieadres:
Postbus 206
7480 AE Haaksbergen
info@natuurbankoverijssel.nl

@natuurbankOverijssel

Samenvatting

Er zijn concrete plannen om op Erve Hengelman, gelegen aan de Hengelmansweg 4 in De Lutte, een kleinschalig zorgcentrum te realiseren. Om te onderzoeken of de voorgenomen activiteit in overeenstemming is met de Flora- en Faunawet heeft Natuurbank Overijssel opdracht gekregen om te onderzoeken welke natuurwaarden in het onderzoeksgebied aanwezig zijn en welke functie het onderzoeksgebied heeft voor beschermde planten en dieren. Tevens wordt onderzocht of de voorgenomen activiteit het duurzaam voortbestaan van beschermd leefgebied van soorten in de omgeving negatief beïnvloed

Er is in het onderzoeksgebied gekeken naar de aanwezigheid van beschermde planten en dieren, evenals nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde diersoorten, die door de uitvoering van de voorgenomen activiteiten vernield of verstoord worden. Ook is onderzocht of de voorgenomen activiteit een negatief effect heeft op beschermde leefgebieden van dieren. Tenslotte wordt het effect van de voorgenomen activiteit getoetst aan instandhoudingsdoelen van beschermde natuurgebieden en de Ecologische Hoofdstructuur.

Het onderzoeksgebied is eenmaal onderzocht op 11 juli 2013 om vast te stellen of er beschermde planten en dieren aanwezig zijn in het onderzoeksgebied en of er beschermde nesten, holen of vaste rust- en verblijfplaatsen aanwezig zijn. Voorliggend rapport beschrijft het onderzoeksgebied, de onderzoeksopzet en de resultaten van het onderzoek.

Voorgenomen activiteit wordt gezien als 'ruimtelijke ontwikkeling'. Voor het verstoren van soorten van tabel 1 geldt een algemene vrijstelling. Deze vrijstelling geldt ook voor soorten van tabel 2 van de Ff-wet, mits er gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode. Gelet op de voorgenomen activiteit zal dat de 'Gedragscode voor de bouw- en ontwikkelingssector' zijn. Deze is opgesteld door de Bouwend Nederland en de Vereniging van Nederlandse Projectontwikkeling Maatschappijen NEPROM (zie: www.NEPROM.NL). Deze gedragscode geeft aan hoe bedrijven zorgvuldig met beschermde dier- en plantensoorten op bouwplaatsen kunnen omgaan. Voor het verstoren van soorten uit tabel 3, evenals het verstoren van bezette vogelnesten en jaar rond beschermde vogelnesten dient een ontheffing aangevraagd te worden.

Het onderzoeksgebied bestaat uit een verzameling oude agrarische gebouwen op een oud agrarisch erf in een kleinschalig en bosrijke omgeving met oude bossen, lanen, heiden, hooilanden en agrarische cultuurgronden. Op en rondom het erf staan verschillende oude gebouwen en loofbomen (zomereik en beuk). Hierdoor dient rekening gehouden te worden met de aanwezigheid verblijfplaatsen van vleermuizen in het onderzoeksgebied. Er zijn tijdens het onderzoek geen vleermuizen waargenomen en er zijn geen directe aanwijzingen gevonden die op de aanwezigheid van vleermuizen duiden, maar de benutte onderzoeksmethode is ongeschikt om hierover met zekerheid iets te kunnen zeggen. Om het effect van de voorgenomen activiteit op het functionele leefgebied van vleermuizen te kunnen bepalen is nader onderzoek vereist.

In de gebouwen in het onderzoeksgebied bevinden zich een nest- en rustplaats van de Kerkuil. Deze vaste verblijfplaatsen zijn volgens de Ff-wet beschermd. Voor het mogen wegnemen van de huidige gebruiksfunctie van het erf voor Kerkuilen is een ontheffing ex. Art. 75C van de Ff-wet vereist. Indien tijdig en deskundig vervangende rust- en nestgelegenheid wordt aangeboden in een nieuw gebouw, dan blijft het functionele leefgebied in tact en hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden. Geadviseerd wordt om deze maatregelen door een Kerkuilendeskundige te laten uitvoeren of te begeleiden. Er hoeft geen nader onderzoek uitgevoerd te worden.

In de gebouwen en beplanting broeden verschillende vogelsoorten. Dit zijn soorten waarvan uitsluitend het bezette nest beschermd is, niet het oude nest of het functionele leefgebied. Werkzaamheden die kunnen leiden tot verlies of verstoring van bezette nesten dienen buiten de broedtijd uitgevoerd te worden. De meest geschikte periode voor het uitvoeren van dergelijke werkzaamheden is oktober-februari. Voor werkzaamheden die leiden tot het verwonden en/of doden van bezette nesten en/of

(jonge) vogels kan geen ontheffing verkregen worden. Voorgenomen activiteit heeft geen nadelig effect op beschermde soorten in de omgeving van het onderzoeksgebied. Er hoeft geen nader onderzoek uitgevoerd te worden.

Het onderzoeksgebied ligt niet in een beschermd natuurgebied, maar gedeeltelijk wel in de EHS en volledig in het Nationaal Landschap Noordoost-Twente. Het omvormen van een agrarisch bedrijf in of direct aanliggend aan de EHS naar een kleinschalig zorgcentrum heeft een positief effect op de duurzame instandhouding en milieukwaliteit van de EHS ter plaatse.

1. Inleiding

Er zijn concrete plannen om op Erve Hengelman, gelegen aan de Hengelmansweg 4 in De Lutte, een kleinschalig zorgcentrum te realiseren. Om te onderzoeken of de voorgenomen activiteit in overeenstemming is met de Flora- en Faunawet heeft Natuurbank Overijssel opdracht gekregen om te onderzoeken welke natuurwaarden in het onderzoeksgebied aanwezig zijn en welke functie het onderzoeksgebied heeft voor beschermde planten en dieren. Tevens wordt onderzocht of de voorgenomen activiteit het duurzaam voortbestaan van beschermd leefgebied van soorten in de omgeving negatief beïnvloed

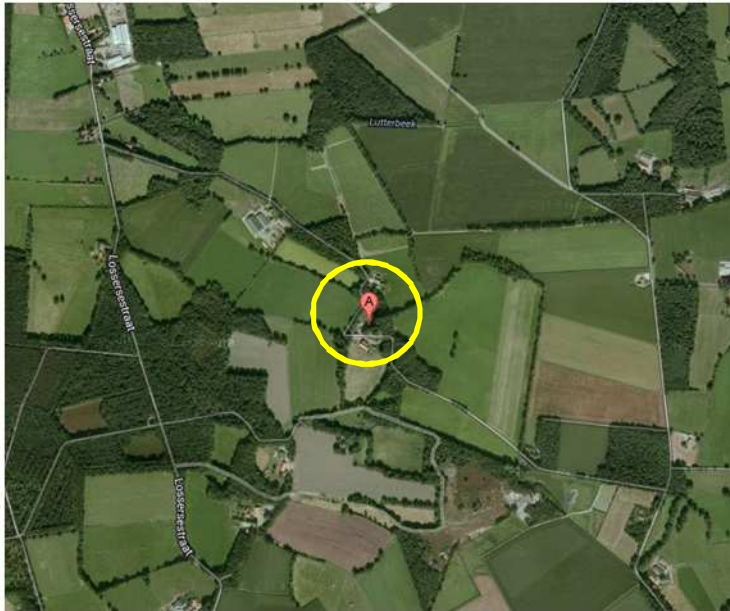
Er is in het onderzoeksgebied gekeken naar de aanwezigheid van beschermde planten en dieren, evenals nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde diersoorten, die door de uitvoering van de voorgenomen activiteiten vernield of verstoord worden. Ook is onderzocht of de voorgenomen activiteit een negatief effect heeft op beschermde leefgebieden van dieren. Tenslotte wordt het effect van de voorgenomen activiteit getoetst aan instandhoudingsdoelen van beschermde natuurgebieden en de Ecologische Hoofdstructuur.

Het onderzoeksgebied is eenmaal onderzocht op 11 juli 2013 om vast te stellen of er beschermde planten en dieren aanwezig zijn in het onderzoeksgebied en of er beschermde nesten, holen of vaste rust- en verblijfplaatsen aanwezig zijn. Voorliggend rapport beschrijft het onderzoeksgebied, de onderzoeksopzet en de resultaten van het onderzoek.

2. Het onderzoeksgebied

2.1 situering

Het onderzoeksgebied is gelegen aan de Hengelmansweg 4 in het buitengebied van De Lutte, gemeente Lossler. Op onderstaande afbeelding wordt de globale ligging van het onderzoeksgebied weergegeven. Het onderzoeksgebied wordt met de gele cirkel aangeduid.

Situering van het onderzoeksgebied. Deze wordt met de gele contour aangeduid.

2.2 Beschrijving van het onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied bestaat uit een oud boeren erf waarop verschillende agrarische gebouwen en een fors hoofdgebouw aanwezig zijn. Bijna alle gebouwen zijn gedekt met pannen en beschikken niet over muur- en dakisolatie. Een kapschuur is gedekt met golfplaat. Aan de oostzijde van het erf ligt een gedeeltelijk met puin volgestorte mestsilos. Het plangebied wordt doorsneden door de Hengelmansweg. Aan de noordzijde van het erf ligt een klein verruigd grasland, omsloten door bebouwing en opgaande beplanting. Het erf wordt aan de west-, noord- en oostzijde omsloten door een oude zomereikenopstand. Aan de zuidzijde grenst het onderzoeksgebied aan agrarische cultuurgrond. Deze was tijdens het bezoek in gebruik als grasland. Open water ontbreekt in het gebied.

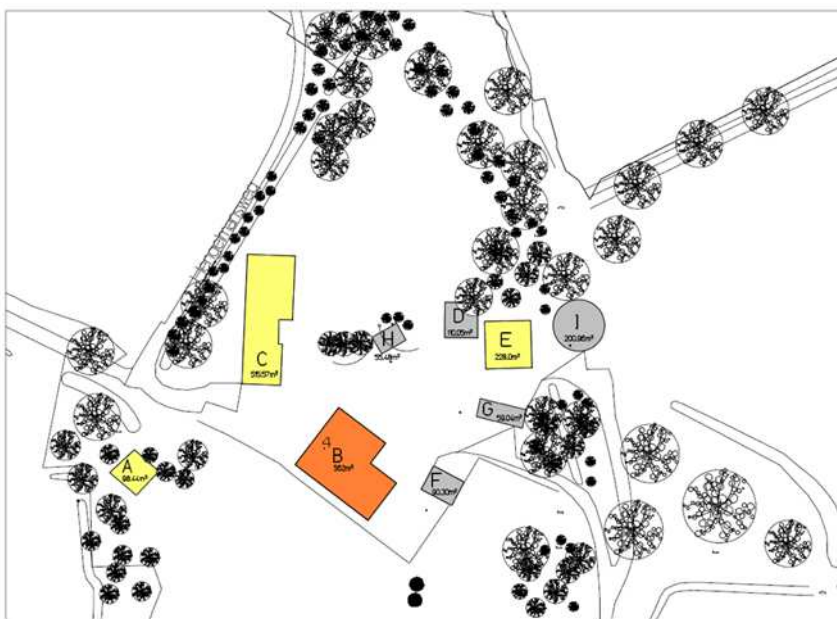

Detailopname van het onderzoeksgebied; deze wordt met de gele lijn aangeduid.

3 Voorgenomen activiteiten

3.1 Algemeen

De voorgenomen activiteit gaat uit van het hergebruik van de hiervoor geschikte agrarische bebouwing. De gebouwen die niet geschikt zijn of niet op een rendabele wijze geschikt zijn te maken voor het beoogde gebruik worden gesloopt. De oppervlakte van de gesloopte gebouwen zal worden gebruikt voor de herbouw van enkele gebouwen. De gebouwen die niet gesloopt worden, waaronder de karakteristieke woonboerderij 't Hengelman, zullen worden gerestaureerd/gerenoveerd ten behoeve van het beoogde gebruik.

Weergave van de wenselijke ontwikkeling van het erf.

De gebouwen die in de bovenstaande afbeelding in het geel worden weergegeven blijven op enige wijze behouden. Gebouw C ('n Esch) en gebouw D (De Moat) worden verplaatst op het erf en uitgebreid. Getracht wordt het originele vakwerk van De Moat te behouden. Gebouw A (Nije Aanleg) wordt uitgebreid en geschikt gemaakt voor bewoning. Ook gebouw E ('t Veld) wordt aan de voorzijde uitgebreid en geschikt gemaakt voor bewoning. Gebouw B (boerderij 't Hengelman) wordt eveneens geschikt gemaakt voor bewoning.

De sloop vindt plaats in twee fasen. De te slopen gebouwen, uitgezonderd een klein bijgebouw aan de voorzijde van het hoofdgebouw (boerderij 't Hengelman), worden in het voorjaar van 2014 gesloopt. Het bijgebouw aan de voorzijde wordt gesloopt nadat de herbouw van het hoofdgebouw gereed is.

3.2 Mogelijk effect van de voorgenomen activiteiten op beschermde soorten en/of –nesten

De beoogde (ruimtelijke) ingreep heeft een mogelijk effect op beschermde dier- en plantensoorten. Hierbij is onderscheid te maken tussen tijdelijke en permanente invloeden die effecten kunnen veroorzaken. Dit zijn:

Mogelijke tijdelijke invloeden:

- Geluid en trillingen door sloop- en graafwerkzaamheden;
- Beïnvloeding van het waterpeil door tijdelijk peilbeheer (bronbemaling);

Mogelijke permanente invloeden:

- Mogelijk afname/verdwijnen van beschermde vaste rust- of verblijfplaatsen en/of jaarrond beschermde nesten;
- Vernielen/verdwijnen van beschermde soorten;
- Aantasting van de kwaliteit van het leefgebied van beschermde soorten;
- Aantasting van de kwaliteit van beschermde natuurgebieden.

3.3 vaststellen van de invloedsfeer

Naast een tijdelijk en/of permanent effect in het onderzoeksgebied, kan het voorkomen dat een voorgenomen activiteit een negatief effect heeft op beschermde soorten of bezette vogelnesten in de omgeving van het onderzoeksgebied. Dit noemen we de invloedsfeer. De omvang van de invloedsfeer wordt bepaald door de aard en omvang van de tijdelijke en/of permanente nieuwe situatie. Het effect van het negatieve effect verschilt per soorten en soortgroep.

Beoordeling invloedsfeer van de voorgenomen activiteit:

De invloedsfeer van de voorgenomen activiteit is beperkt. Deze richt zich op het plangebied en niet op de omgeving.

4. Toelichting Flora en faunawet

4.1 Algemeen

De Flora- en faunawet regelt (onder andere) de bescherming van kwetsbare en bedreigde inheemse planten en diersoorten. Onder de algemene verbodsbepalingen (Artikelen 8 t/m 18) worden handelingen verboden die kunnen leiden tot het vernielen van beschermde inheemse planten op hun groeiplaats en beschermde inheemse dieren in hun natuurlijke leefomgeving. Zo is het onder meer verboden om beschermde inheemse planten te plukken, verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enige wijze van hun groeiplaats te verwijderen. Daarnaast is het verboden om inheemse beschermde diersoorten opzettelijk te verontrusten dan wel hun nesten, holen of andere voortplantingsplaatsen of vaste rust- of verblijfplaatsen te beschadigen, vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

De Ff-wet biedt onder Artikel 75 de mogelijkheid tot het verkrijgen van een ontheffing van de in de Artikelen 8 t/m 18 genoemde verbodsbepalingen. De genoemde vrijstellingen worden alleen verleend in zoverre er geen 'andere bevredigende oplossing bestaat en indien geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort.

Om te bepalen of ontheffing kan worden gekregen moet aan verschillende voorwaarden worden voldaan:

- Er dient inzicht te bestaan in het voorkomen van wettelijk beschermde dier- en plantensoorten in het projectgebied;
- Er dient inzicht te bestaan in de mate waarin de voorgenomen activiteiten dusdanig negatieve effecten hebben op soorten dat de 'gunstige staat van instandhouding' in het geding is.

Indien dit het geval zou zijn, dient aangegeven te worden welke mitigerende maatregelen getroffen worden om de negatieve effecten op de 'gunstige staat van instandhouding' te voorkomen. Indien de mogelijke negatieve effecten niet volledig gemitigeerd kunnen worden, dient aangegeven te worden op welke wijze de effecten gecompenseerd zullen worden.

4.2 Toelichting Flora- en Faunawet, Wijzigingen Artikel 75 (AMvB)

Sinds februari 2005 is een Algemene Maatregel van Bestuur van kracht worden, waarin wijzigingen inzake art.75 zijn opgenomen. De wijzigingen in deze AMvB betekenen een zekere verruiming van ontheffing en vrijstelling: niet in alle gevallen is een ontheffingsaanvraag meer nodig.

Globaal betekent dit het volgende:

Er zijn een drietal soortenlijsten waarvoor verschillende richtlijnen zijn. Deze zijn in toenemende mate van 'zwaarte':

Tabel 1: (soorten als egel, haas, bruine kikker, Zwanenbloem, Dotterbloem)

Voor activiteiten die te kwalificeren zijn als bestendig beheer of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten van tabel 1. Voor deze activiteiten hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden. Voor andere activiteiten dient wel een ontheffingsaanvraag te worden aangevraagd (lichte toets).

Tabel 2: (soorten als div. orchideeën, vogels)

Voor activiteiten die te kwalificeren zijn als bestendig beheer of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten van tabel 2, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde 'gedragscode'. Hetzelfde geldt voor alle vogelsoorten. Een gedragscode

moet zelf door aanvrager worden opgesteld en worden goedgekeurd door het ministerie van LNV. Voor andere activiteiten dient wel een ontheffingsaanvraag te worden aangevraagd (uitzondering bepaalde vogelsoorten: zie 3)

Tabel 3: (echte kritische soorten bijlage IV HR/VR)

Dit is de zwaarste categorie, waarbij ook voor beheer de vrijstelling beperkt is. Voor andere activiteiten is ontheffing nodig, waarbij een uitgebreide toets dient te worden verricht (behalve het criterium 'geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding' ook 'dwingende redenen van openbaar belang', mogelijkheden van alternatieven e.d.). De procedure is vastgelegd in een stappenplan. Hierin is vermeld in welke gevallen de Ff-wet niet van toepassing is, of dat een ontheffing moet worden aangevraagd.

Naast een verbod op het doden en verwonden (Art. 9 Ff-wet) en het opzettelijk verontrusten (Art. 10 Ff-wet) van vleermuizen, is het tevens verboden om verblijf- en voortplantingsplaatsen weg te nemen, te verstoren en aan te tasten (Art. 11 Ff-wet). Belangrijke migratie- en foerageergebieden die van belang zijn voor de instandhouding van een vaste rust- of verblijfplaats van de soort op populatieniveau, vallen hier ook onder. Daarnaast vallen ook tijdelijke, seizoensgebonden, verblijfplaatsen (bijv. hollen) of standplaatsen die van belang zijn voor de gunstige staat van instandhouding van een soort op populatieniveau of per exemplaar hieronder (Min. EL&I 2011).

De verbodsbepaling genoemd in artikel 11 van de ff-wet worden enkel overtreden wanneer de door dit artikel beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen hun specifieke functie niet meer naar behoren kunnen vervullen. De vaste rust- of verblijfplaats kan hierdoor niet meer dezelfde functie aan beschermde dier- of plantensoort bieden als voorheen

In Bijlage 1 worden de tabellen van de AMvB nader verklaard. In de brochure 'Buiten aan het werk' van het ministerie LNV is bovendien een toelichting op deze AMvB is te vinden (zie website dienst Regelingen van het Ministerie van Economische zaken, Landbouw en Innovatie).

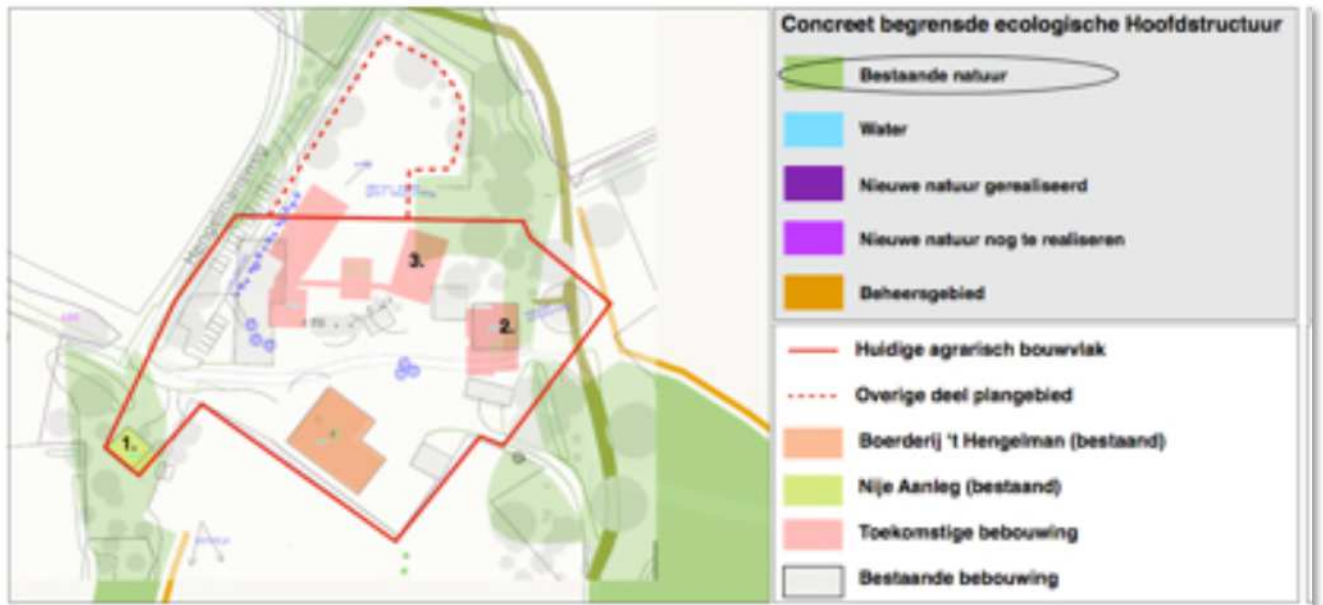
Zorgplicht

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen (artikel 2, lid 1: Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. artikel 2, lid 2: De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevegd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevegd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken). De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht betekent niet dat er geen dieren mogen worden gedood, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, op zodanige wijze gebeurt dat het lijden zo beperkt mogelijk is.

Kwaliteit EHS

De EHS 'bestaande natuur' welke in en rondom het plangebied van Erve Hengelman bestaat uit oud loofbos, welke hoofdzakelijk uit zomereik met ondergroei van braam bestaat. Een deel van de begrensde EHS-natuur bestaat uit een grazige vegetatie welke gedomineerd wordt door soorten die zich hebben aangepast aan een omgeving met een hoge dynamiek en bijbehorende mestgift en bewerking. De huidige grazige vegetatie bestaat uit algemene soorten welke daar spontaan opgekomen zijn nadat de voederkuilen daar verwijderd zijn. Eén van de geplande gebouwen, op onderstaande afbeelding aangeduid met nummer 3, bevindt zich binnen dit deel met grazige vegetatie.

Ligging van de EHS rondom het onderzoeksgebied. Op bovenstaande afbeelding zijn tevens de locaties van de huidige en de nieuwe gebouwen ingetekend. De EHS wordt met de groene kleur aangeduid, de nieuwe gebouwen met de roze kleur en de positie van de huidige gebouwen met de grijze contour.

De invloed van de voorgenomen activiteit op de EHS is beperkt, ook voor de bouwplek van het nieuwe gebouw in de 'EHS-natuur'. Er worden geen bomen gerooid. De beoogde bouwplaats bestaat uit een grazige vegetatie bestaande uit algemene grassen en ruigtekruiden.

5.4 Waardevol landschap-Nationaal landschap

Het onderzoeksgebied ligt geheel in het Nationaal landschap Noordoost-Twente (BRON: PROV. OVERIJSSSEL). De veiligstelling van nationale landschappen wordt geregeld middels de Omgevingsverordening Overijssel. Bestemmingsplannen voorzien alleen in nieuwe ontwikkelingen binnen gebieden die in artikel 2.6.2 begrensd zijn als Nationaal Landschap als die bijdragen aan het behoud of de ontwikkeling van de kernkwaliteiten als benoemd in artikel 2.6.3 en zoals nader uitgewerkt in tabel A en tabel B in bijlage 7 van deze verordening.

De kernkwaliteiten van het Nationaal Landschap Noordoost-Twente zijn:

- het samenhangende complex van beken, essen, kampen en moderne ontginningen;
- de grote mate van kleinschaligheid;
- het groene karakter.

Deelgebied oude hoevenlandschap:

Hoofdkenmerk

Contrastrijke landschappen met veel variatie op de korte afstand: open es, kleinschalige flank met erf, kleinschalige natte laagtes met veel houtwallen, open heidevelden en –ontginningen. Daartussen kleinere bovenlopen van beken. Brongebieden en stuwwallen

Structuren

Organisch, route van erf tot erf, systeem van beken en bronnen

Nederzettingsvormen

Verspreide individuele erven, geen dorpen. Middelgrote erven, met verschillende volumes en zware beplantingen

Voorgenomen transformatie vindt plaats binnen het bestaande erf. De kenmerken van het Nationaal Landschap worden niet aangetast. Er hoeft geen nader onderzoek uitgevoerd te worden en er hoeft geen ontheffing van de Ruimtelijke verordening Overijssel aangevraagd te worden.

5.5 Conclusies

Het onderzoeksgebied ligt gedeeltelijk in de EHS en volledig in Nationaal landschap Noordoost-Twente. Het ligt niet in een beschermd natuurgebied zoals Natura 2000. Het deel van de EHS-natuur waarin een nieuw gebouw gesitueerd is, bestaat uit een grazige vegetatie algemene grassoorten en ruigtekruiden. Voorgenomen activiteit heeft geen nadelig effect op de kernkwaliteiten van het Nationaal landschap en de EHS.

6. Soortenbescherming; het onderzoek

6.1 Methode

In het kader van het natuurwaardenonderzoek is het onderzoeksgebied op 11 juli 2013 eenmalig onderzocht op het voorkomen van beschermde planten en dieren en de potentiële aanwezigheid van deze soorten (geschiktheid van het gebied voor de desbetreffende soorten). Er zijn verder geen andere aanvullende onderzoeken uitgevoerd m.b.t. vogels, vleermuizen, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers. De inventarisatie is te voet in het terrein uitgevoerd onder goede weersomstandigheden (bewolkt, droog, temperatuur 22 °C en een matig zuidwestenwind).

Bij het bepalen van de mogelijke aantasting van beschermde soorten is gebruik gemaakt van de volgende onderdelen:

- Veldbezoek op 11 juli 2013, uitgevoerd door een ervaren veldbioloog;
- Aanvullend bronnenonderzoek (o.a. waarneming.nl, telmee.nl, internet);

Specifieke relevante literatuurbronnen zijn o.a.

- Zoogdieren van Overijssel (Douma, et al 2011);

Flora en vegetatie

Het onderzoeksgebied is visueel onderzocht op het voorkomen van beschermde planten. De onderzoeksperiode is geschikt voor floristisch onderzoek. Op basis van standplaatsfactoren en abiotische parameters kan een goede inschatting gemaakt worden wat de potentie van het onderzoeksgebied is en of de uitgevoerde inventarisatie voldoet aan de gestelde eisen.

Vogels

Het onderzoeksgebied is visueel onderzocht op het voorkomen van broedvogels, specifiek de mogelijkheid dat er zich nesten, potentiële nestlocaties, beschermde vaste rust- en -verblijfplaatsen in het onderzoeksgebied bevinden. De onderzoeksperiode is geschikt om alle in Nederland voorkomende broedvogels vast te stellen. Op basis van een beoordeling van de biotoop kan een goede inschatting gemaakt worden van de potentieel aanwezige soorten, evenals een beoordeling van het onderzoeksgebied op de aanwezigheid van soorten waarvan nesten, nestplaatsen en het functionele leefgebied jaarrond beschermd zijn.

Zoogdieren

Het onderzoeksgebied is visueel onderzocht op het voorkomen van beschermde zoogdieren. Er is gekeken naar graaf-, vaat-, krabsporen, uitwerpselen, prooiresten, pootafdrukken, haren en hollen. De onderzoeksperiode is geschikt voor onderzoek naar grondgebonden zoogdieren en vleermuizen. Potentieel geschikte verblijfplaatsen van zoogdieren (incl. vleermuizen) in gebouwen en/of natuurlijke hollen worden (waar mogelijk) visueel geïnspecteerd. Hierbij wordt gebruik gemaakt van een endoscoop met minicamera om holle ruimtes te inspecteren.

Amfibieën & reptielen

Het onderzoeksgebied is visueel onderzocht op het voorkomen van amfibieën en reptielen. De onderzoeksperiode is geschikt voor onderzoek naar amfibieën en reptielen. Op basis van standplaatsfactoren en abiotische parameters kan goed beoordeeld worden wat de potentie van het onderzoeksgebied is voor beschermde soorten en of de uitgevoerde inventarisatie voldoet aan de gestelde eisen.

Dagvlinders

Het onderzoeksgebied is visueel onderzocht op het voorkomen van vlinders. De onderzoeksperiode is geschikt voor onderzoek naar dagvlinders. Op basis van standplaatsfactoren en abiotische parameters kan goed beoordeeld worden wat de potentie van het onderzoeksgebied is voor beschermde soorten en of de uitgevoerde inventarisatie voldoet aan de gestelde eisen.

Libellen

Het onderzoeksgebied is visueel onderzocht op het voorkomen van libellen. De onderzoeksperiode is geschikt voor onderzoek naar libellen. Op basis van standplaatsfactoren en abiotische parameters kan goed beoordeeld worden wat de potentie van het onderzoeksgebied is voor beschermde soorten en of de uitgevoerde inventarisatie voldoet aan de gestelde eisen.

Kevers en mieren

Het onderzoeksgebied is visueel onderzocht op het voorkomen van kevers en mieren. De onderzoeksperiode is geschikt voor onderzoek naar kevers en mieren. Op basis van standplaatsfactoren en abiotische parameters kan goed beoordeeld worden wat de potentie van het onderzoeksgebied is voor beschermde soorten en of de uitgevoerde inventarisatie voldoet aan de gestelde eisen.

Vissen en kreeftachtigen

Het onderzoeksgebied is visueel onderzocht op het voorkomen van vissen en kreeftachtigen. De onderzoeksperiode is geschikt voor onderzoek naar vissen en kreeftachtigen. Op basis van standplaatsfactoren en abiotische parameters kan goed beoordeeld worden wat de potentie van het onderzoeksgebied is voor beschermde soorten en of de uitgevoerde inventarisatie voldoet aan de gestelde eisen.

6.2 Verwachting

Op basis van bronnenonderzoek, landschappelijke karakteristieken, bouwstijl en gebruikte bouwmaterialen, aard, omvang en gebruik van het onderzoeksgebied, dan lijkt het onwaarschijnlijk dat er beschermde soorten worden aangetroffen uit de volgende groepen:

- Libellen;
- Kevers;
- Dagvlinders;
- Vissen en kreeftachtige;
- Reptielen;

Het is niet onwaarschijnlijk om soorten uit de volgende soortgroepen aan te treffen:

- Vogels (gebouw bewonende soorten);
- Amfibieën (gewone pad, bruine kikker);
- Vleermuizen (gebouw- en boombewonende soorten);
- Grondgebonden zoogdieren
- Vaatplanten;

6.3 Resultaten

Planten

In het onderzoeksgebied zijn geen beschermde soorten aangetroffen. Het gevoerde beheer en de inrichting maken het plangebied tot een nagenoeg ongeschikte groeiplaats voor bijzondere planten.

Broedvogels

Het onderzoeksgebied vormt een bijzonder rijk habitat voor broedvogels. In de opgaande beplanting en de gebouwen broeden verschillende soorten. Tijdens het veldonderzoek zijn soorten als Gekraagde Roodstaart, Merel, Grote Lijster, Roodborst, Koolmees, Pimpelmees, Boomklever, Boomkruiper, Houtduif en Holenduif waargenomen. In de toegankelijke gebouwen zijn verschillende oude vogelnesten waargenomen. In één van de schuren is een paartje Bosuilen waargenomen en in een andere schuur hangt een nestkast welke bezet wordt door een paartje kerkuilen. Vermoedelijk is een andere schuur op het erf in gebruik als vaste rustplaats voor Kerkuilen.

Slaapplek Bosuil

Nestplaats Kerkuil

Vermoedelijke rustplaats Kerkuil

Zoogdieren; vleermuizen

Er zijn geen vleermuizen waargenomen en er zijn geen sporen gevonden die op de aanwezigheid van een verblijfplaats duiden. Een visuele inspectie is echter ongeschikt om de functie van het onderzoeksgebied voor vleermuizen vast te stellen. Enkele gebouwen met donkere zolders en zware houten gebinten zijn mogelijk geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen.

Op en rond het erf staan oude zomereiken en beuken. Verblijfplaatsen kunnen aanwezig zijn stukken schors of in natuurlijke holtes. De aanwezigheid van een paartje Bosuilen duidt op de beschikbaarheid van natuurlijke holtes of donkere zolders in het onderzoeksgebied of de directe omgeving.

Grondgebonden zoogdieren

In het onderzoeksgebied zijn geen beschermde soorten waargenomen. Het is niet uitgesloten dat soorten als egel, konijn, haas, bunzing, wezel of hermelijn incidenteel in het onderzoeksgebied voorkomen, maar deze vormt geen essentieel onderdeel van het functionele leefgebied van deze soorten. Vaste rust- en verblijfplaatsen, evenals voortplantingslocaties van deze soorten ontbreken in het onderzoeksgebied. Het onderzoeksgebied ligt in het verspreidingsgebied van de Boommarter. Mogelijk heeft deze soort een vaste verblijfplaats in natuurlijke hopen in oude bomen in het onderzoeksgebied. Wanneer oude (loof)bomen gerooid worden kan het functionele leefgebied van deze soort aangetast worden.

Amfibieën & reptielen

In het onderzoeksgebied zijn geen amfibieën en reptielen waargenomen. Het onderzoeksgebied vormt een ongeschikt habitat voor reptielen. Het is niet uitgesloten dat soorten als bruine kikker en gewone pad in het onderzoeksgebied voorkomen. In het onderzoeksgebied zijn geen voortplantingslocaties van amfibieën aanwezig.

Dagvlinders

Er zijn geen beschermde soorten aangetroffen. Er is in het onderzoeksgebieden geen geschikt leefgebied aanwezig voor beschermde soorten.

Libellen

Er zijn geen beschermde soorten aangetroffen. Er is in het onderzoeksgebied geen geschikt leefgebied aanwezig voor beschermde soorten.

Kevers en mieren

Er zijn geen beschermde soorten aangetroffen. Er is in het onderzoeksgebied geen geschikt leefgebied aanwezig voor beschermde soorten.

Vissen en kreeftachtigen

Er zijn geen beschermde soorten aangetroffen. Er is in het onderzoeksgebied geen geschikt leefgebied aanwezig voor beschermde soorten. Het onderzoeksgebied ligt in het normale verspreidingsgebied voor soorten als kleine- en grote modderkruiper. De sloten in het onderzoeksgebied vormen een ongeschikt habitat voor deze soorten.

6.4 Toetsingskader

Voor het verstoren van soorten van tabel 1 is geldt een algemene vrijstelling indien er sprake is van een ruimtelijke ontwikkeling en/of bestendig beheer. Voor verstoren van soorten uit tabel 2 van de Ff-wet geldt ook een vrijstelling, mits er gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode. Wel dient rekening gehouden te worden met jaarrond beschermde nesten en leefgebieden, evenals met bezette vogelnesten. Soorten uit tabel 3 zijn beschermd. Voor het uitvoeren van werkzaamheden die leiden tot verstoring of het doden van soorten is een ontheffing noodzakelijk. Dit is ook noodzakelijk voor het uitvoeren van werkzaamheden die leiden tot verstoring of het doden van soorten, wanneer er niet gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode.

Voorgenomen activiteit wordt gezien als 'ruimtelijke ontwikkeling'. Voor het verstoren van soorten van tabel 1 geldt een algemene vrijstelling. Deze vrijstelling geldt ook voor soorten van tabel 2 van de Ff-wet, mits er gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode. Gelet op de voorgenomen activiteit zal dat de 'Gedragscode voor de bouw- en ontwikkelsector' zijn. Deze is opgesteld door de Bouwend Nederland en de Vereniging van Nederlandse Projectontwikkeling Maatschappijen NEPROM (zie: www.NEPROM.NL). Deze gedragscode geeft aan hoe bedrijven zorgvuldig met beschermde dier- en plantensoorten op bouwplaatsen kunnen omgaan. Voor het verstoren van soorten uit tabel 3, evenals het verstoren van bezette vogelnesten en jaar rond beschermde vogelnesten dient een ontheffing aangevraagd te worden.

6.5 Samenvatting wettelijke consequenties

Flora

Er zijn geen beschermde soorten aangetroffen. Op basis van standplaatsfactoren en abiotische parameters kan een goede inschatting gemaakt worden van de potentie van het onderzoeksgebied en of de uitgevoerde inventarisatie voldoet aan de gestelde eisen. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing wordt niet noodzakelijk geacht.

(Broed)vogels

Er broeden verschillende vogelsoorten in de gebouwen en de beplanting in het onderzoeksgebied. Met uitzondering van de Kerkuil zijn dit soorten waarvan uitsluitend het bezette nest beschermd is, niet het oude nest, de nestplaats of het functionele leefgebied. Bezette nesten en jonge vogels zijn volgens de Ff-wet beschermd. Werkzaamheden die leiden tot het verstoren, verwonden of doden van bezette nesten

en/of jonge vogels dienen buiten de voortplantingsperiode uitgevoerd te worden. De beste periode om inrichtingswerkzaamheden uit te voeren is augustus-maart.

Het functionele leefgebied van de Kerkuil is beschermd. Zonder ontheffing ex. Art. 75C van de Ff-wet mag de rust- en nestplaats niet weggenomen worden van het erf. Indien tijdig vervangende rust- en nestgelegenheid aangeboden wordt door minimaal twee geschikte kasten te plaatsen alvorens de gebruikte nest- en rustplaats verwijderd wordt, blijft het functionele leefgebied in tact en hoeft geen ontheffing ex. Art. 75C van de Ff-wet aangevraagd te worden. Vooruitlopend op de sloop kan de huidige kast verhangen worden naar een andere schuur, mits er geen eieren/jongen in de kast aanwezig zijn en de nieuwe hangplek geschikt is voor Kerkuilen. Tussen het wegnemen van oude hangplekken en het aanbieden van de nieuwe, dient een periode van minimaal vier weken in acht te worden genomen om de uilen de kans te geven de nieuwe kast(en) te ontdekken. Indien het nieuw te bouwen hoofdgebouw gebruikt gaat worden als nieuwe duurzame hangplek voor de nestkast, dan dienen minimaal 2 invliegopeningen met een kast erachter aangebonden te worden. Geadviseerd wordt om een kerkuilendeskundige te raadplegen bij deze werkzaamheden om er voor te zorgen dat de maatregelen juist uitgevoerd worden.

Zoogdieren; vleermuizen

Om de voorgenomen ingreep te toetsen op het effect op het leefgebied van vleermuizen, dan moet onderscheid gemaakt worden in de functie die het onderzoeksgebied kan hebben voor vleermuizen. Dit kan als vaste rust-/verblijfplaats of als vast leefgebied.

Functionaliteit als verblijfplaats

Het plangebied vormt mogelijk een geschikte verblijfplaats voor vleermuizen. Gelet op de aanwezigheid van oude gebouwen met houten gebintconstructies en de ligging nabij oude loofbossen, dient rekening gehouden te worden met de aanwezigheid van bijzondere soorten. In het bijzonder de open schuren met houten gebinten, donkere zolders en houten gevelbetimmeringen vormen potentiële verblijfplaatsen op het erf. Daarnaast kunnen er ook verblijfplaatsen aanwezig zijn in natuurlijke holtes in bomen op en rond het erf. Er zijn tijdens het onderzoek geen verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen, maar de toegepaste onderzoeksmethode is ongeschikt om met zekerheid iets te kunnen zeggen over de aanwezigheid van verblijfplaatsen op het erf. Nader onderzoek naar de functie van het onderzoeksgebied voor vleermuizen is vereist om het effect van de voorgenomen activiteit op dit aspect van het functionele leefgebied van vleermuizen te kunnen beoordelen.

Functionaliteit als leefgebied; foerageergebied

Op basis van het uitgevoerde onderzoek kan niets gezegd worden over de functionaliteit van het onderzoeksgebied als foerageergebied. Gelet op de huidige karakteristieken van het onderzoeksgebied, dan is het aannemelijk dat het onderzoeksgebied een beperkte betekenis heeft als foerageergebied voor vleermuizen. De oude loofbomen op het erf vormen een geschikt foerageergebied. Door de voorgenomen activiteit wordt deze functie niet aangetast. Nader onderzoek naar de functie van het onderzoeksgebied als foerageergebied wordt niet noodzakelijk geacht.

Functionaliteit als leefgebied; vliegroutes

Op basis van het uitgevoerde onderzoek kan niets gezegd worden over de functionaliteit van het onderzoeksgebied als vliegroute. Het is mogelijk dat het onderzoeksgebied onderdeel is van één of meerdere vliegroutes. Door de voorgenomen activiteit wordt deze mogelijke functie niet aangetast. Er verdwijnen geen lijnvormige elementen zoals opgaande bomen. Nader onderzoek naar dit aspect van het functionele leefgebied voor vleermuizen wordt niet noodzakelijk geacht.

Zoogdieren; grondgebonden soorten

Het onderzoeksgebied maakt onderdeel uit van het leefgebied van zoogdiersoorten die vermeld staan in tabel 1 van de Ff-wet. Vaste rust- of verblijfplaatsen ontbreken. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is niet vereist. De soorten zijn erg mobiel. Het uitvoeren van de voorgenomen activiteit

leidt niet tot het doden of verwonden van deze soorten. In het kader van de algemene zorgplicht hoeven geen nader maatregelen getroffen te worden.

Indien oude beuken en/of zomereiken gerooid gaan worden, is een inspectie vereist op de aanwezigheid van natuurlijk holten. Mogelijk wordt een holte bezet door de Boommarter. Deze soort staat vermeld in tabel drie van de Ff-wet en is daardoor strikt beschermd.

Amfibieën en Reptielen

In het onderzoeksgebied komen mogelijk soorten amfibieën voor die vermeld staan in tabel 1 van de Ff-wet. Het onderzoeksgebied vormt een ongeschikt habitat voor reptielen. Voor het uitvoeren van de voorgenomen activiteit is geen ontheffing van de Ff-wet nodig. Amfibieën komen mogelijk in zeer lage dichtheden voor in het onderzoeksgebied. In het kader van de algemene zorgplicht hoeven geen nadere maatregelen genomen te worden. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing wordt niet noodzakelijk geacht.

Dagvlinders

Er zijn geen beschermde dagvlinders in het onderzoeksgebied aangetroffen. Gelet op de inrichting en het gevoerde beheer is het onderzoeksgebied ongeschikt als leefgebied voor beschermde soorten. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing wordt niet noodzakelijk geacht.

Libellen

Er zijn geen beschermde libellen in het onderzoeksgebied aangetroffen. Gelet op de inrichting en het gevoerde beheer is het onderzoeksgebied ongeschikt als leefgebied voor beschermde soorten. Er is geen geschikt leefgebied aanwezig voor beschermde libellensoorten. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing wordt niet noodzakelijk geacht.

Kevers en mieren

Er zijn geen beschermde kevers en mieren in het onderzoeksgebied aangetroffen. Gelet op de inrichting en het gevoerde beheer is het onderzoeksgebied ongeschikt als leefgebied voor beschermde soorten. Er is geen geschikt leefgebied aanwezig voor beschermde soorten. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing wordt niet noodzakelijk geacht.

Vissen en kreeftachtige

Er zijn geen beschermde vissen en kreeftachtige in het onderzoeksgebied aangetroffen. Gelet op de inrichting en het gevoerde beheer is het onderzoeksgebied ongeschikt als leefgebied voor beschermde soorten. Er is geen geschikt leefgebied aanwezig voor beschermde soorten. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing wordt niet noodzakelijk geacht.

Soortgroep	Soorten planlocatie	Verbodsbepalingen*	aandachtspunt
Flora	Niet aanwezig	Niet van toepassing	
Zoogdieren; grondgebonden	div. soorten van tabel 1. Mogelijk boommarter in natuurlijke holen.	onbekend	Indien oude bomen gerooid gaan worden, dient onderzocht te worden of er natuurlijke holen aanwezig zijn en welke functie deze natuurlijke holen hebben voor beschermde soorten.
Broedvogels tijdens	Verschillende soorten	Art. 9, 12	Werkzaamheden uitvoeren

broedseizoen (1)			buiten broedtijd of er voor zorgen dat er geen vogels in het onderzoeksgebied gaan nestelen.
Broedvogels, beschermde vaste nestplaatsen	Kerkuil	Art. 9,10,11, 12	Ontheffing vereist indien de nestplaats verdwijnt op het erf
Vleermuizen; functionaliteit van het leefgebied (foerageergebied + vliegroutes)	onbekend	onbekend	Nader onderzoek vereist
Vleermuizen; vaste verblijfplaatsen	onbekend	onbekend	Nader onderzoek vereist
Reptielen	Niet aanwezig	Niet van toepassing	
Amfibieën	Geen (aantasting van) tabel 2+3-soorten Mogelijk enkele soorten van tabel 1. (gewone pad, bruine kikker)	Niet van toepassing	
Vissen	Niet aanwezig	Niet van toepassing	
Dagvlinders	Geen (aantasting van) tabel 2+3-soorten	Niet van toepassing	
Libellen	Geen (aantasting van) tabel 2+3-soorten	Niet van toepassing	
Overige ongewervelden	Geen (aantasting van) tabel 2+3-soorten	Niet van toepassing	

(1) Het broedseizoen verschilt per soort. Indien werkzaamheden worden uitgevoerd in de periode september-februari is de kans op verstoring van vogelnesten minimaal.

* Toelichting verbodsbepalingen tabel:

Artikel 2: Zorgplicht en Zorgvuldig handelen ten aanzien van alle plant- en diersoorten, al dan niet beschermd

Artikel 8: Verbod: plukken, uitsteken, vernielen, beschadigen of verwijderen van beschermde planten

Artikel 9: Verbod: opsporen, vangen, bemachtigen, doden, verwonden van beschermde dieren

Artikel 10: Verbod: opzettelijk verontrusten van beschermde dieren

Artikel 11: Verbod: wegnemen, verstoren, aantasten van verblijfplaatsen en voortplantingsplaatsen

Artikel 12: Verbod: zoeken, rapen, beschadigen, vernielen of uit nesten nemen van eieren

Artikel 13: Verbod: onder zich hebben van beschermde planten, dieren, eieren of producten hiervan

Tabel 1. Aangetroffen of verwachte beschermde soorten (Ff-wet tabel 2 of 3) die mogelijk geschaad worden.

6.6 Historische gegevens

Van de onderzoeksgebieden zijn geen historische gegevens bekend.

6.7 Volledigheid van het onderzoek

Het onderzoek is volledig uitgevoerd onder prima weersomstandigheden. Het volledige onderzoeksgebied is onderzocht.

7. Conclusies en advies

Voorgenomen activiteit wordt gezien als 'ruimtelijke ontwikkeling'. Voor het verstoren van soorten van tabel 1 geldt een algemene vrijstelling. Deze vrijstelling geldt ook voor soorten van tabel 2 van de Ff-wet, mits er gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode. Gelet op de voorgenomen activiteit zal dat de 'Gedragscode voor de bouw- en ontwikkelsector' zijn. Deze is opgesteld door de Bouwend Nederland en de Vereniging van Nederlandse Projectontwikkeling Maatschappijen NEPROM (zie: www.NEPROM.NL). Deze gedragscode geeft aan hoe bedrijven zorgvuldig met beschermde dier- en plantensoorten op bouwplaatsen kunnen omgaan. Voor het verstoren van soorten uit tabel 3, evenals het verstoren van bezette vogelnesten en jaar rond beschermde vogelnesten dient een ontheffing aangevraagd te worden.

Het onderzoeksgebied bestaat uit een verzameling oude agrarische gebouwen op een oud agrarisch erf in een kleinschalig en bosrijke omgeving met oude bossen, lanen, heiden, hooilanden en agrarische cultuurgronden. Op en rondom het erf staan verschillende oude gebouwen en loofbomen (zomereik en beuk). Hierdoor dient rekening gehouden te worden met de aanwezigheid verblijfplaatsen van vleermuizen in het onderzoeksgebied. Er zijn tijdens het onderzoek geen vleermuizen waargenomen en er zijn geen directe aanwijzingen gevonden die op de aanwezigheid van vleermuizen duiden, maar de benutte onderzoeksmethode is ongeschikt om hierover met zekerheid iets te kunnen zeggen. Om het effect van de voorgenomen activiteit op het functionele leefgebied van vleermuizen te kunnen bepalen is nader onderzoek vereist.

In de gebouwen in het onderzoeksgebied bevinden zich een nest- en rustplaats van de Kerkuil. Deze vaste verblijfplaatsen zijn volgens de Ff-wet beschermd. Voor het mogen wegnemen van de huidige gebruiksfunctie van het erf voor Kerkuilen is een ontheffing ex. Art. 75C van de Ff-wet vereist. Indien tijdig en deskundig vervangende rust- en nestgelegenheid wordt aangeboden in een nieuw gebouw, dan blijft het functionele leefgebied in takt en hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden. Geadviseerd wordt om deze maatregelen door een Kerkuilendeskundige te laten uitvoeren of te begeleiden. Er hoeft geen nader onderzoek uitgevoerd te worden.

In de gebouwen en beplanting broeden verschillende vogelsoorten. Dit zijn soorten waarvan uitsluitend het bezette nest beschermd is, niet het oude nest of het functionele leefgebied. Werkzaamheden die kunnen leiden tot verlies of verstoring van bezette nesten dienen buiten de broedtijd uitgevoerd te worden. De meest geschikte periode voor het uitvoeren van dergelijke werkzaamheden is oktober-februari. Voor werkzaamheden die leiden tot het verwonden en/of doden van bezette nesten en/of (jonge) vogels kan geen ontheffing verkregen worden. Voorgenomen activiteit heeft geen nadelig effect op beschermde soorten in de omgeving van het onderzoeksgebied. Er hoeft geen nader onderzoek uitgevoerd te worden.

Het onderzoeksgebied ligt niet in een beschermd natuurgebied, maar gedeeltelijk wel in de EHS en volledig in het Nationaal Landschap Noordoost-Twente. Het omvormen van een agrarisch bedrijf in of direct aanliggend aan de EHS naar een kleinschalig zorgcentrum heeft een positief effect op de duurzame instandhouding en milieukwaliteit van de EHS ter plaatse.

- Bijlagen:
 Bijlage 1. De natuurkalender
 Bijlage 2. Toelichting Flora- en faunawet
 Bijlage 3. Fotobijlage

Bijlage 1 Natuurkalender

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
houtopstanden												
afzetten / hakhoutbeheer												
dunnen												
verwijderen opslag / exoot, nazorg												
heg afzetten												
knotten												
opsnoeien / opkronen												
hoogstam wintersnoei												
hoogstam zomersnoei												
bomen met winterslaapplaats vogels												
vleermuisbomen zomerverblijf												
vleermuisbomen paarplaats												
das												
hazelmuis struweel en hakhoutbeheer												
boomkikker struweel												
Grazige vegetaties												
maaien vochtig/nat grasland												
maaien droog schraalgrasland												
Wateren												
poel opschonen												
boomkikker wateren												
geelbuikvuurpad kleinschalig												
geelbuikvuurpad grootschalig												
Gebouwen m.b.t. vleermuizen												
zomerverblijf												
winterverblijf												

- Optimale periode voor werkzaamheden.
- Acceptabele periode voor werkzaamheden.
De werkzaamheden verrichten onder voorwaarden zoals beschreven in protocol.
- Geen werkzaamheden in deze periode.
Wanneer er wel gewerkt moet worden is een ontheffing verplicht.

Bijlage 2: Toelichting AMvB

Toelichting tabellen soorten Flora- en faunawet

In onderstaande tabellen staan alle beschermde soorten van de Flora- en faunawet. De tabellen zijn aan de ene kant aan de orde bij ontheffingverlening voor Artikel 75 en aan de andere kant bij vrijstellingen in het kader van het Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van Artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen (AMvB Artikel 75). Vogelsoorten zijn in deze tabellen niet apart opgenomen. Alle vogelsoorten in Nederland zijn beschermd (behalve exoten). In de toelichting bij de tabellen staat aangegeven welk regime toepasselijk is voor vogelsoorten.

<p><u>Zoogdieren</u> aardmuis <i>Microtus agrestis</i> bosmuis <i>Apodemus sylvaticus</i> dwergmuis <i>Micromys minutus</i> bunzing <i>Mustela putorius</i> dwergspitsmuis <i>Sorex minutus</i> egel <i>Erinaceus europaeus</i> gewone bosspitsmuis <i>Sorex araneus</i> haas <i>Lepus europaeus</i> hermelijn <i>Mustela erminea</i> huisspitsmuis <i>Crocidura russula</i> konijn <i>Oryctolagus cuniculus</i> mol <i>Talpa europea</i> ondergrondse woelmuis <i>Pitymys subterraneus</i> ree <i>Capreolus capreolus</i> rosse woelmuis <i>Clethrionomys glareolus</i> tweekleurige bosspitsmuis <i>Sorex coronatus</i> veldmuis <i>Microtus arvalis</i> vos <i>Vulpes vulpes</i> wezel <i>Mustela nivalis</i> woelrat <i>Arvicola terrestris</i></p> <p><u>Reptielen en amfibieën</u> bruine kikker <i>Rana temporaria</i> gewone pad <i>Bufo bufo</i> middelste groene kikker <i>Rana esculenta</i> kleine watersalamander <i>Triturus vulgaris</i> meerkikker <i>Rana ridibunda</i></p>	<p><u>Mieren</u> behaarde rode bosmier <i>Formica rufa</i> kale rode bosmier <i>Formica polyctena</i> stronkmier <i>Formica truncorum</i> zwartrugbosmier <i>Formica pratensis</i></p> <p><u>Slakken</u> wijngaardslak <i>Helix pomatia</i></p> <p><u>Vaatplanten</u> aardaker <i>Lathyrus tuberosus</i> akkerklokje <i>Campanula rapunculooides</i> brede wespenorchis <i>Epipactis helleborine</i> breed klokje <i>Campanula latifolia</i> dotterbloem <i>Caltha palustris</i> gewone vogelmelk <i>Ornithogalum umbellatum</i> grasklokje <i>Campanula rotundifolia</i> grote kaardenbol <i>Dipsacus fullonum</i> kleine maagdenpalm <i>Vinca minor</i> knikkende vogelmelk <i>Ornithogalum nutans</i> koningsvaren <i>Osmunda regalis</i> slanke sleutelbloem <i>Primula elatior</i> zwanebloem <i>Butomus umbellatus</i></p>
---	--

Tabel 3. Tabel 1 van de Ff-wet (Algemene soorten)

Toelichting tabel 1

- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 1 voor Artikel 8 t/m 12 van de flora- & faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. Voor deze activiteiten hoeft geen ontheffing aangevraagd worden.
- Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 1 een ontheffing nodig. Een ontheffingaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort' (zgn. lichte toets).

Tabel 2.

Toelichting tabel 2

Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 2 voor Artikel 8 t/m 12 van de flora- en faunawet, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Hetzelfde geldt voor alle vogelsoorten. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring. Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 2 een ontheffing nodig. Een ontheffingaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort'. Dit is niet van toepassing op alle vogelsoorten (zie toelichting tabel 3)

<p><u>Zoogdieren</u> Damhert <i>Dama dama</i> Edelhert <i>Cervus elaphus</i> Eekhoorn <i>Sciurus vulgaris</i> Grijsje zeehond <i>Halichoerus grypus</i> Grote bosmuis <i>Apodemus flavicollis</i> Steenmarter <i>Martes foina</i> Wild zwijn <i>Sus scrofa</i></p> <p><u>Reptielen en amfibieën</u> Alpenwatersalamander <i>Triturus alpestris</i> Levendbarende hagedis <i>Lacerta vivipara</i></p> <p><u>Dagvlinders</u> Moerasparelmoervlinder <i>Euphydryas aurinia</i> Vals heideblauwtje <i>Lycaeides idas</i></p> <p><u>Vissen</u> Bermpje <i>Noemacheilus barbatulus</i> Kleine modderkruiper <i>Cobitis taenia</i> Meerval <i>Silurus glanis</i> Rivierdonderpad <i>Cottus gobio</i></p> <p><u>Vaatplanten</u> Aangebrante orchis <i>Orchis ustulata</i> Aapjesorchis <i>Orchis simia</i> Beenbreek <i>Narthecium ossifragum</i> Bergklokje <i>Campanula rhomboidalis</i> Bergnachtorchis <i>Platanthera chlorantha</i> Bijenorchis <i>Ophrys apifera</i> Blaasvaren <i>Cystopteris fragilis</i> Blauwe zeedistel <i>Eryngium maritimum</i> Bleek bosvogeltje <i>Cephalanthera damasonium</i> Bokkenorchis <i>Himantoglossum hircinum</i> Brede orchis <i>Dactylorhiza majalis majalis</i> Bruinrode wespenorchis <i>Epipactis atrorubens</i> Daslook <i>Allium ursinum</i> Dennenorchis <i>Goodyera repens</i> Duitse gentiaan <i>Gentianella germanica</i> Franjegentiaan <i>Gentianella ciliata</i> Geelgroene wespenorchis <i>Epipactis muelleri</i> Gele helmblom <i>Pseudofumaria lutea</i> Gevlekte orchis <i>Dactylorhiza maculata</i> Groene nachtorchis <i>Coeloglossum viride</i> Groensteel <i>Asplenium viride</i> Grote keverorchis <i>Listera ovata</i> Grote muggenorchis <i>Gymnadenia conopsea</i> Gulden sleutelbloem <i>Primula veris</i> Harlekijn <i>Orchis morio</i> Herfstschroeforchis <i>Spiranthes spiralis</i> Hondskruid <i>Anacamptis pyramidalis</i> Honingorchis <i>Herminium monorchis</i> Jeneverbes <i>Juniperus communis</i> Klein glaskruid <i>Parietaria judaica</i> kleine keverorchis <i>Listera cordata</i> kleine zonnedauw <i>Drosera intermedia</i> klokjesgentiaan <i>Gentiana pneumonanthe</i></p>	<p>kluwenklokje <i>Campanula glomerata</i> koraalwortel <i>Coralorrhiza trifida</i> kruisbladgentiaan <i>Gentiana cruciata</i> lange ereprijs <i>Veronica longifolia</i> lange zonnedauw <i>Drosera anglica</i> mannetjesorchis <i>Orchis mascula</i> maretak <i>Viscum album</i> moeraswespenorchis <i>Epipactis palustris</i> muurbloem <i>Erysimum cheiri</i> parnassia <i>Parnassia palustris</i> pijlscheefkelk <i>Arabis hirsuta sagittata</i> poppenorchis <i>Aceras anthropophorum</i> prachtklokje <i>Campanula persicifolia</i> purperorchis <i>Orchis purpurea</i> rapunzelklokje <i>Campanula rapunculus</i> rechte driehoeksvaren <i>Gymnocarpium robertianum</i> rietorchis <i>Dactylorhiza majalis praetermissa</i> ronde zonnedauw <i>Drosera rotundifolia</i> rood bosvogeltje <i>Cephalanthera rubra</i> ruig klokje <i>Campanula trachelium</i> schubvaren <i>Ceterach officinarum</i> slanke gentiaan <i>Gentianella amarella</i> soldaatje <i>Orchis militaris</i> spaanse ruiter <i>Cirsium dissectum</i> steenanjer <i>Dianthus deltoides</i> steenbreekvaren <i>Asplenium trichomanes</i> stengelloze sleutelbloem <i>Primula vulgaris</i> stengelomvattend havikskruid <i>Hieracium amplexicaule</i> stijf hardgras <i>Catapodium rigidum</i> tongvaren <i>Asplenium scolopendrium</i> valkruid <i>Arnica montana</i> veenmosorchis <i>Hammarbya paludosa</i> veldgentiaan <i>Gentianella campestris</i> veldsalie <i>Salvia pratensis</i> vleeskleurige orchis <i>Dactylorhiza incarnata</i> vliegenorchis <i>Ophrys insectifera</i> vogelnestje <i>Neottia nidus-avis</i> voorjaarsadonis <i>Adonis vernalis</i> wantsenorchis <i>Orchis coriophora</i> waterdrieblad <i>Menyanthes trifoliata</i> weideklokje <i>Campanula patula</i> welriekende nachtorchis <i>Platanthera bifolia</i> wilde gage <i>Myrica gale</i> wilde herfsttijloos <i>Colchicum autumnale</i> wilde kievitsbloem <i>Fritillaria meleagris</i> wilde marjolein <i>Origanum vulgare</i> wit bosvogeltje <i>Cephalanthera longifolia</i> witte muggenorchis <i>Pseudorchis albida</i> zinkviooltje <i>Viola lutea calaminaria</i> zomerklokje <i>Leucjum aestivum</i> zwartsteel <i>Asplenium adiantum-nigrum</i></p> <p><u>Kevers</u> vliegend hert <i>Lucanus cervus</i></p> <p><u>Kreeftachtigen</u> rivierkreeft <i>Astacus astacus</i></p>
---	--

Tabel

4. Tabel 2 van de Ff-wet.

Toelichting tabel 3

Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 3 voor Artikel 8 t/m 12 van de flora & faunawet, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Deze vrijstelling is enigszins beperkt; voor activiteiten die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik geldt geen vrijstelling voor Artikel 10 van de flora- en faunawet. Ook niet op basis van een gedragscode. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring. Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als ruimtelijke ontwikkeling, geldt voor soorten in tabel 3 geen vrijstelling. Ook niet op basis van een gedragscode. Hiervoor is een ontheffing nodig. Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 3 een ontheffing nodig.

Een ontheffingaanvraag voor de soorten van tabel 3 wordt getoetst aan drie criteria:

- 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang¹;
- 2) er is geen alternatief;
- 3) doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort. Deze drie criteria vormen de zgn. uitgebreide toets. De drie criteria staan naast elkaar en niet na elkaar (aan alle drie moet voldaan zijn).

De uitgebreide toets voor ontheffingverlening geldt ook voor alle vogelsoorten.

---

¹ - onderzoek en onderwijs
- re-populatie en herintroductie
- bescherming van flora en fauna
- veiligheid van het luchtverkeer
- volksgezondheid of openbare veiligheid
- dwingende redenen van openbaar belang
- het voorkomen van ernstige schade aan vormen van eigendom
- belangrijke overlast veroorzaakt door dieren
- uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw
- bestendig gebruik
- uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling

Tabel 3: soorten bijlage IV HR/bijlage 1 AMvB

Bijlage 1 AMvB

Zoogdieren

das *Meles meles*
boomarter *Martes martes*
eikelmuis *Eliomys quercinus*
gewone zeehond *Phoca vitulina*
veldspitsmuis *Crocidura leucodon*
waterspitsmuis *Neomys fodiens*

Reptielen en amfibieën

adder *Vipera berus*
hazelworm *Anguis fragilis*
ringslang *Natrix natrix*
vinpootsalamander *Triturus helveticus*
vuursalamander *Salamandra salamandra*

Vissen

beekprik *Lampetra planeri*
bittervoorn *Rhodeus cericeus*
elrits *Phoxinus phoxinus*
gestippelde alver *Alburnoides bipunctatus*
grote modderkruiper *Misgurnus fossilis*
rivierprik *Lampetra fluviatilis*

Dagvlinders

bruin dikkopje *Erynnis tages*
dwergblauwtje *Cupido minimus*
dwergdikkopje *Thymelicus acteon*
groot geaderd witje *Aporia crataegi*
grote ijsvogelvlinder *Limenitis populi*
heideblauwtje *Plebejus argus*
iepepage *Strymonidia w-album*
kalkgraslanddikkopje *Spialia sertorius*
keizersmantel *Argynnis paphia*
klaverblauwtje *Cyaniris semitargus*
purperstreepparelmoervlinder *Brenthis ino*
rode vuurvlinder *Palaeochrysophanus hippothoe*
rouwmantel *Nymphalis antiopa*
tweekleurig hooibeestje *Coenonympha arcania*
veenbesparelmoervlinder *Bolaria aquilonais*
veenhooibeestje *Coenonympha tullia*
veldparelmoervlinder *Melitaea cinxia*
woudparelmoervlinder *Melitaea diamina*
zilvervlek *Clossiana euphrosyne*

Vaatplanten

groot zee gras *Zostera marina*

Bijlage IV HR

Zoogdieren

baardvleermuis *Myotis mystacinus*
bechstein's vleermuis *Myotis bechsteinii*
bever *Castor fiber*
bosvleermuis *Nyctalus leisleri*
brandt's vleermuis *Myotis brandtii*
bruinvis *Phocoena phocoena*
euraziatische lynx *Lynx lynx*
franjestaart *Myotis nattereri*
gewone dolfijn *Delphinus delphis*
gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*
gewone grootoorvleermuis *Plecotus auritus*
grijze grootoorvleermuis *Plecotus austriacus*
grote hoefijzerneus *Rhinolophus ferrumequinum*
hamster *Cricetus cricetus*

hazelmuis *Muscardinus avellanarius*
ingekorven vleermuis *Myotis emarginatus*
kleine dwergvleermuis *Pipistrellus pygmaeus*
kleine hoefijzerneus *Rhinolophus hipposideros*
laatvlieger *Eptesicus serotinus*
meervleermuis *Myotis dasycneme*
mopsvleermuis *Barbastella barbastellus*
nathusius' dwergvleermuis *Pipistrellus nathusii*
noordse woelmuis *Microtus oeconomus*
otter *Lutra lutra*
rosse vleermuis *Nyctalus noctula*
tuimelaar *Tursiops truncatus*
tweekleurige vleermuis *Vespertilio murinus*
vale vleermuis *Myotis myotis*
watervleermuis *Myotis daubentonii*
wilde kat *Felis silvestris*
witflankdolfijn *Lagenorhynchus acutus*
witsnuitdolfijn *Lagenorhynchus albirostris*

Reptielen en amfibieën

boomkikker *Hyla arborea*
geelbuikvuurpad *Bombina variegata*
gladde slang *Coronella austriacus*
heikikker *Rana arvalis*
kamsalamander *Triturus cristatus*
knoflookpad *Pelobates fuscus*
muurhagedis *Podarcis muralis*
poelkikker *Rana lessonae*
rugstreep pad *Bufo calamita*
vroedmeesterpad *Alytes obstetricans*
zandhagedis *Lacerta agilis*

Dagvlinders

donker pimpernelblauwtje *Maculinea nausithous*
grote vuurvlinder *Lycaena dispar*
pimpernelblauwtje *Maculinea teletius*
tijmblauwtje *Maculinea arion*
zilverstreephooibeestje *Coenonympha hero*

Libellen

bronslibel *Oxygastra curtisii*
gaffellibel *Ophiogomphus cecilia*
gevlekte witsnuitlibel *Leucorrhinia pectoralis*
groene glazenmaker *Aeshna viridis*
noordse winterjuffer *Sympetma paedisca*
oostelijke witsnuitlibel *Leucorrhinia albifrons*
rivierrombout *Stylurus flavipes*
sierlijke witsnuitlibel *Leucorrhinia caudalis*

Vissen

houting *Conegonus oxyrrhynchus*
steur *Acipenser sturio*

Vaatplanten

drijvende waterweegbree *Luronium natans*
groenknolorchis *Liparis loeselii*
kruipend moerasscherm *Apium repens*
zomerschroeforchis *Spiranthes aestivalis*

Kevers

brede geelrandwaterroofkever *Dytiscus latissimus*
gestreepte waterroofkever *Graphoderus bilineatus*
heldenbok *Cerambyx cerdo*
juchtleerkever *Osmoderma eremita*

Tweekleppigen

bataafse stroommossel *Unio crassus*

Tabel 5. Tabel 3 van de Ff-wet : Soorten bijlage IV HR (+ Platte schijfhoren) / bijlage 1 AMvB (zie volgende bladzijde)

Bijlage 3. Fotobijlage

Impressie van het onderzoeksgebied ;

